

in favor of the author' assumption about the prospects for their implementation in education institutions are formulated. Theoretical approaches to exploring the issue of training and developing education institutions teachers on corporate technology were revealed. An attempt to popularize strategic management of personnel in educational institutions through "intra-firm" and corporate training of teachers was made. It implements the every teacher' right to continuous education, taking into account the strategic priorities and development goals of the education institution. The main components of the corporate training model for teachers of education institutions were determined.

As a conclusion, corporate training can take a worthy place among the innovative models of the teachers' postgraduate education, because it is aimed at integrating the objectives of the corporate strategy of the education institution development and the strategy of the pedagogical workers' development (training, formation of readiness for change in the reformation situation). Further development and study are needed by the normative base, pedagogical conditions of activation and dissemination of "intra-firm" education and corporate training of teachers in the practice of strategic management of the educational institutions staff, formation of psychological readiness of teaching staff to this innovative technology of postgraduate education.

Key words: *non-formal education, informal education, corporate form of activity, corporation, training, staff training, organizational training, "intra-firm" training, corporate training, network education form, dual education form, planned and unscheduled education.*

УДК 37.091.33:004.5.031.42:378]=161.2(045)

Мирослава Томашевська

Мукачівський державний університет

ORCID ID 0000-0003-1431-8434

DOI 10.24139/2312-5993/2017.08/178-188

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

У статті розглянуто теоретичні основи інтерактивного навчання та визначено умови впровадження їх в освітній процес ВНЗ. Даний вид навчання полягає у створенні на занятті атмосфери взаємодії педагога і студентів. Автором проведено зіставлення традиційного (пасивного й активного) навчання та інтерактивного, визначено відмінності між ними на всіх компонентах процесу навчання, а також у діяльності педагога. Розглянуто переваги використання окремих інтерактивних методів навчання в освітньому процесі, з метою підвищення теоретичної та практичної підготовки майбутніх педагогів.

Ключові слова: *інтерактивні методи навчання, активне навчання, компетентність, компетенція, інтерактивність.*

Постановка проблеми. Динамічний характер сучасної професійної освіти визнається всіма сучасними дослідниками. Основним поняттям системи освіти стає компетенція і компетентність, а в системі професійної освіти – професійна компетентність, що розуміється в першу чергу як здатність фахівця до подальшого професійного самовдосконалення. З метою оновлення системи освіти, переходу її на компетентнісну основу потрібно переглянути саму модель навчання. Науковці виділяються три моделі:

- пасивна модель: студент – об'єкт дії, він слухає і дивиться;

- активна: той, хто навчається – суб'єкт навчання, він працює самостійно, творчо і сам отримує знання;

- інтерактивна: процес навчання – взаємодія педагога і студента [2, 80].

Безсумнівно, перехід від пасивної до активної моделі необхідний, і він вже практично здійснився, але найбільш продуктивною є інтерактивна модель навчання, оскільки студент, завдяки її використанню, вчиться не просто застосовувати отримані в навчальному закладі знання, а й постійно шукати нові, оновлювати багаж своїх професійних компетенцій.

Активне навчання відрізняється такими основними особливостями:

- вимушеною активізацією мислення. Сутність цієї особливості полягає в тому, що студент змушений бути активним, незалежно від того, бажає він цього чи ні;

- активною діяльністю студента впродовж тривалого часу. Це означає, що активність носить не короткочасний і епізодичний характер, а є постійним станом роботи студента в навчальному процесі;

- творчою самостійністю студентів під час вирішення нестандартних завдань, підвищеним ступенем мотивації та емоційності;

- постійною взаємодією викладача і студентів за допомогою прямих і зворотних зв'язків у режимі інтерактивних технологій;

- дозволяють вирішувати завдання переходу від простого накопичення знань до створення механізмів самостійного пошуку й навичок дослідницької діяльності;

- підвищують пізнавальну активність студентів;

- розвивають творчі здібності;

- створюють дидактичні і психологічні умови, що сприяють прояву активності студентів.

Найбільш сучасною формою активних методів навчання є інтерактивні методи навчання.

Аналіз актуальних досліджень. Проблему застосування інтерактивних технологій навчання у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців вивчали Т. Добриніна, Т. Коваль, В. Мартинюк, Т. Матвієнко, Л. Мельник, І. Мельничук, Н. Павленко, О. Полат, О. Пометун, Р. Рафікова, С. Сисоєва, В. Щербина та ін.

Теоретичні та методичні засади інтерактивної взаємодії, ефективність її впливу на формування особистості ґрунтовно досліджено в працях І. Авдєєвої, Б. Бадмаєва, С. Кашлева, М. Кларіна, А. Панфілової, Л. Пироженко, О. Пехоти, В. Терещенко, П. Щербаня та інших, а також зарубіжними науковцями: Т. Альбергом, К. Бенне, Дж. Мідом, К. Роджерсом, Дж. Стюартом, К. Фопелем.

Мета статті – проаналізувати теоретичні основи інтерактивних методів навчання та визначити умови впровадження їх в освітній процес ВНЗ. Порівняти особливості діяльності викладача при традиційному й

інтерактивному навчанні, визначити їх відмінності на всіх етапах освітнього процесу.

Методи дослідження в науковій статті застосовується переважно теоретичні: вивчення джерел, аналіз і синтез матеріалів теоретичних досліджень.

Використання інтерактивних методів допомагає студентам активно діяти, співпрацювати, навчати інших, дає змогу відчувати свій особистий успіх, оскільки здебільшого передбачає роботу в малих групах, сприяє формуванню вмінь організації педагогічної діяльності, зокрема комунікативних, пізнавальних, оцінювально-рефлексивних, конструктивних.

Так, О. Сіроштан визначає методи інтерактивного навчання як «систему способів цілеспрямованої міжсуб'єктної взаємодії педагога (викладача) і студентів, спрямованих на розв'язання навчально-виховних завдань фахової підготовки майбутніх педагогів у процесі навчально-пізнавальної діяльності вищого навчального закладу» [4, с. 88].

Дослідники розглядають методи інтерактивного навчання як сукупність педагогічних дій і прийомів, спрямованих на організацію навчального процесу [3] і такі, що створюють умови, які мотивують до самостійного [5, с. 3–10], ініціативного і творчого засвоєння навчального матеріалу, навчання у процесі взаємодії та взаємонавчання студентів.

Проаналізувавши визначення і характеристики інтерактивного навчання різних авторів, ми синтезували на їх основі наступне: інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, коли кожен суб'єкт включений у процес навчання; організовується у формі взаємодії, діалогу – як між викладачем і студентами, так і між самими студентами.

Інтерактивне навчання часто називають суб'єкт-суб'єктним, маючи на увазі, що обидві його сторони є суб'єктами на противагу суб'єкт-об'єктному традиційному навчанню (педагог – суб'єкт, студент – об'єкт).

Цілі інтерактивного підходу, виходячи з розглянутих нами досліджень, можна визначити таким чином:

- розвиток комунікативних здібностей, умінь спілкуватися і взаємодіяти з іншими людьми, відстоювати власну думку;
- активізація самостійності студентів;
- діяльнісний розвиток, формування практичних умінь і навичок;
- формування професійних компетенцій;
- формування вміння вирішувати проблеми колективно;
- розвиток мовлення студентів;
- участь усіх присутніх на занятті студентів.

Важливим для нашого дослідження є розкриття умов використання інтерактивних методів навчання:

- систематичність – застосування в системі;

- вибірковість – не намагатися на одному занятті застосовувати всі відомі викладачеві інтерактивні методи;
- поетапність – від найбільш простих форм і методів – поступово до більш складних;
- розуміння цілей і функцій – знати, для чого потрібен саме цей метод і саме на цьому занятті;
- традиційність – не відмовлятися від традиційних форм і методів навчання, уміло поєднувати їх з інтерактивними;
- врахування особливостей групи – урахувати взаємини в колективі, ставлення студентів до інтерактивної педагогіки;
- продовження взаємодії за межами аудиторії – інтерактивне навчання починається в навчальній аудиторії, але не закінчується в ній.

Традиційне й інтерактивне навчання відрізняються в усіх основних елементах освітнього процесу: цілі; змісті; засобах; методах навчання; формах навчання. Дані відмінності представлені нами в таблиці 1.

При переході від традиційного до інтерактивного навчання істотно змінюється роль педагога. Ми порівняли особливості діяльності викладача при традиційному й інтерактивному навчанні. Нове в діяльності викладача, що з'явилося із введенням інтерактивного навчання, представлено в таблиці 2.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика традиційного та інтерактивного навчання

Елемент освітнього процесу	При традиційному навчанні (Пасивному та активному)	При інтерактивному навчанні
Мета навчання	Пов'язана тільки із засвоєнням знань і вмінь. Розвиток і виховання йде несвідомо, мимохідь з отриманням знань	Чітка цілеспрямованість занять не на знання, уміння й навички, а на формування якостей особистості
Зміст навчання	Велика різноманітність інформації по темі заняття. Детальний виклад матеріалу один раз	Головним стає не перенавантаження учня інформацією, а виділення головного матеріалу і його багаторазове варіативне опрацювання. Інформація не мета, а засіб для освоєння дій і операцій
Засоби навчання	Дві протилежні тенденції: мінімум засобів, іноді тільки слово педагога; максимальна кількість різноманітних засобів на занятті, часто вже не пов'язаних один з одним	Засоби навчання – це навчальний комплекс – мінімум необхідного в поєднанні
Методи навчання	Основними методами були словесні (усні й письмові), а також репродуктивні	Важливими методами навчання стали наочно-демонстраційні, серед усних словесних – евристична бесіда, практичні, а також

		дослідницькі та проблемно-пошукові методи і активні методи навчання
Форми навчання	Чітке розмежування форм навчання (лекція, практичне заняття, залік) і етапів занять (перевірка знань, виклад матеріалу тощо). Переважно індивідуальна або фронтальна робота студентів	Лекція-бесіда, лекція-дослідження, проблемна лекція, семінар – прес-конференція, семінар-дискусія, семінар – «мозкова атака». Взаємне поєднання етапів занять

Джерело: розроблено автором на основі [3; 4]

Таблиця 2

Порівняльна характеристика традиційного та інтерактивного навчання

При традиційному навчанні (пасивному та активному)	При інтерактивному навчанні
Викладач дає знання	Викладач підштовхує учасників навчання до самостійного пошуку
Викладач – лідер, командир	Педагог здійснює педагогічний супровід навчально-виховного процесу та процесу взаємодії студентів, їх спілкування, виконуючи функції помічника, консультанта
Активний викладач	Активні студенти
Викладач – фільтр, що пропускає через себе навчальну інформацію	Викладач – помічник у роботі, один із джерел інформації
Роль педагога незмінна, стабільна	Викладачеві доводиться виступати в різних ролях: лідера, комунікатора, психолога та ін.

Джерело: розроблено автором на основі [2; 3; 4]

Насамперед, слід звернути увагу на словесні методи навчання, оскільки усна взаємодія ефективна за умов інтерактивності процесу навчання. Серед словесних методів, які можуть використовуватися в інтерактивному навчанні, можна виділити евристичну бесіду та різновиди методу лекцій. Евристична бесіда складається з питань, на які немає відповіді в підручнику або лекції. Це питання на зіставлення, аналіз, синтез, прогнозування, знаходження причинно-наслідкових зв'язків, уміння формулювати висновки, установлювати міжпредметні зв'язки.

Лекція є одним із найбільш універсальних словесних методів. Дуже важливо, щоб лекція не була нудною, монотонною й одноманітною. Однак є різні види лекцій, які тісно пов'язані з інтерактивністю:

- лекція-бесіда;
- лекція-дискусія;
- лекція з розбором конкретних ситуацій;
- лекція удвох;
- проблемна лекція;

- лекція-консультація;
- лекція із заздалегідь запланованими помилками тощо.

Саме інтерактивні методи навчання допоможуть здолати традиційні недоліки лекції. При умові модернізації лекції і надання їй інноваційного характеру «інтерактивна лекція виступає потужним інструментом адаптації змісту освітніх програм ВНЗ до умов зовнішнього середовища, що змінюються, а, відповідно, підвищення затребуваності його освітніх послуг і конкурентоспроможності» [4, с. 80]. І тоді лекція, як і раніше, буде актуальним методом професійного навчання, тільки це буде вже зовсім інша лекція - інтерактивна.

Наочні методи навчання також можуть бути інтерактивними. Свого часу принцип наочності в педагогіці став революцією. Необхідність доповнювати словесні методи наочними насилу усвідомлювалася діячами педагогіки XVIII–XIX ст. У кінці XX століття поява комп'ютерної наочності вивела даний найважливіший дидактичний принцип на нову висоту. Сьогодні ж проста ілюстрація повинна піти в минуле, наочні методи навчання також можуть бути інтерактивними.

Так популярні в сучасних педагогів комп'ютерні презентації не дають розгорнутого знання, не надають навчанню інтерактивності, оскільки інформація подається в них лінійно, сприймається студентами автоматично. Ми визначили декілька способів використання наочності, пов'язаних із інтерактивним навчанням:

- пошук наочних матеріалів самими студентами;
- підготовка презентацій студентами;
- комп'ютерні симуляції (активні імітації реальних ситуацій);
- віртуальна реальність;
- активна робота з плакатами й ілюстраціями (самостійне досягнення інформації за ілюстрацією) тощо.

Практичні методи навчання складають основу компетентнісного підходу до навчання, сприяють формуванню в майбутніх педагогів професійних компетенцій, і тому застосування їх у якості інтерактивних методів навчання є обов'язковим.

Практичне заняття стає інтерактивним, якщо використовуються методи активного навчання (ділова гра, розбір конкретних ситуацій тощо). Проте є і власне практичні методи, які можуть інтерпретуватися як інтерактивні. Їх сутність у – пошуку, стимулюванні розумової активності студентів.

Наприклад, аналіз мультимедійних презентацій різної якості, у ході якої формулюються правила створення мультимедійної презентації (при вивченні студентами методики професійного навчання). Інтерактивність може бути створена також у ході виїзного практичного заняття.

Але найбільші можливості для інтерактивності на занятті надають проблемно-пошукові методи й методи активного навчання.

Ми розуміємо методи активного навчання як способи організації та управління навчально-пізнавальною діяльністю, спрямовані на підвищення активності студентів, залучення їх до дослідницької роботи. Від активності до інтерактивності один крок, і саме від педагога залежить, чи буде навчання просто активним (що вже саме по собі непогано) або все ж інтерактивним (що ще краще). Розглянемо окремі методи активного та інтерактивного навчання.

Метод конкретних ситуацій або case-study (від англійського case – випадок, ситуація) – метод активного проблемно-ситуаційного аналізу, заснований на навчанні шляхом розв'язання конкретних задач-ситуацій (розв'язок кейсів). Перед студентами ставляться декілька завдань, які спрямовані на активний пошук раціонального розв'язання з урахуванням раніше набутих умінь і навичок.

Використання методу конкретної ситуації на занятті дозволяє досягти наступного:

- допомагає студентам визначити і сформулювати головне в навчальному завданні;
- допомагає активізувати у студентів вже набуті знання і професійний досвід;
- розкриває протиріччя між пізнавальним інтересом і наявними знаннями й уміннями;
- спонукає до подальшого пізнання.

Необхідно підкреслити, що формальне використання навчальних ситуацій або їх нагромадження на одному занятті є неприпустимим. Вони будуть ефективні лише при творчому комплексному підході, розумному поєднанні нових інтерактивних методів і традиційних, які використовувалися в педагогічній практиці.

Дослідницький метод – вищий ступінь творчої діяльності студентів, у процесі якого вони самостійно знаходять вирішення нових для них завдань. Студенти висувають пропозиції для вирішення поставленого завдання. Вони аналізуються, вибираються методи дослідження, визначаються етапи проведення експерименту. Приклади застосування дослідницького методу:

- науково-практична конференція;
- круглий стіл;
- курсове і дипломне проектування;
- практика;
- стажування;
- відкритий захист курсових робіт.

Проблемне навчання – метод, при якому отримання знань відбувається в ході вирішення поставленої педагогом проблеми.

Мозковий штурм (від англ. Brainstorming – мозкова атака) – метод інтерактивного навчання, що стимулює розвиток інтелектуально-творчих та пізнавальних здібностей студентів [1].

Метод «мозкового штурму» («мозкової атаки») спрямований на стимулювання інтелектуальної активності студентів та їх взаємодію один із одним.

Перед студентами ставиться питання, а потім приймаються всі варіанти його рішення, навіть на перший погляд безглузді, дивні і смішні. Серед виявлених варіантів вибирають кращий, роблять висновки й узагальнення.

Метод проектів полягає у виконанні самостійного творчого проекту під керівництвом педагога. Теми курсових проектів повинні припускати проблемність і творчість, мати фахову спрямованість.

Виділяються такі ігрові методи: рольова і ділова гра; методи змагань; командні методи навчання.

Рольова гра – це імітація конкретних ситуацій, вирішення поставленої проблеми студентами, виконання ними певні ролі.

Основне призначення навчально-рольової гри полягає в тому, щоб за допомогою так званих «навчальних» ролей розв'язати такі завдання:

- залучити всіх учасників заняття до обговорення проблеми;
- виділити основні аспекти й методи аналізу актуальних проблем конкретної теми або навчального курсу в цілому;
- сформулювати позитивне ставлення, інтерес до проблеми, що обговорюється.

Ділова гра – ускладнений вид рольової гри, за допомогою якого відтворюється модель реальної виробничої діяльності, моделюється «серйозна» робота по професії. Студентам дається можливість публічно апробувати свої знання. Потужним мотивувальним чинником у діловій грі є також спільний, колективний характер навчальної діяльності. Кожен учасник гри відповідає не лише за себе, але і за своїх товаришів, використовує різноманітні форми й методи співпраці і взаємодії, що веде до інтерактивності. Використання методу ділової гри є найбільш прийнятним для засвоєння і закріплення великого блоку значимої інформації.

Ділова гра – засіб моделювання різноманітних умов професійної діяльності (включаючи екстремальні) шляхом пошуку нових способів її виконання. Ділова гра імітує різні аспекти людської активності та соціальної взаємодії. Гра також є методом ефективного навчання, оскільки знімає протиріччя між абстрактним характером змісту дисципліни й реальним характером професійної діяльності.

Упровадження в освітній процес ігрових методів сприятиме реалізації:

- 1) оптимального поєднання загальних, групових та індивідуальних форм організації навчального процесу у ВНЗ;

2) раціонального застосування сучасних методів і засобів навчання на різних етапах підготовки фахівців;

3) емоційності та результативності використання педагогічних технологій.

Підсумовуючи сказане, відзначимо, що при правильній організації ділової гри, ігрова група в цілому і кожен її учасник стають повноправними та рівноправними з керівником гри суб'єктами ігрової діяльності, здійснюючи у грі не тільки планування, реалізацію, самоконтроль і самооцінку власної цілеспрямованої навчально-ігрової діяльності, а й беручи участь в організації, здійсненні, регулюванні й оцінюванні навчально-ігрових дій своїх колег, спільної діяльності ігрової групи, колективу, активно взаємодіючи з викладачем.

Вікторини, олімпіади, конкурси, фестивалі також сприятимуть інтерактивності навчання, оскільки пов'язані зі спілкуванням суб'єктів навчання.

Необхідно також зауважити, що формальне використання інтерактивних методів або їх нагромадження на одному зайнятті неприпустимо. Вони будуть ефективні лише при творчому комплексному підході, розумному поєднанні нових інтерактивних методів і традиційних, випробуваних у педагогічній практиці.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, інтерактивне навчання тісно пов'язане з переходом до компетентнісної освіти й передбачає створення на зайнятті атмосфери взаємодії «викладач-студент», «студент-студент». При інтерактивному навчанні всі студенти активні й самостійні, а роль педагога змінюється: він не транслятор інформації, а посередник і рівноправний учасник процесу навчання.

Порівнявши традиційне (пасивне й активне) навчання та інтерактивне, ми визначили відмінності на усіх рівнях – у цілепокладанні, формах, методах, засобах і змісті навчання, а також – у діяльності педагога.

Таким чином, у сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства, переходу до суспільства знань, важливо в освітньому процесі забезпечувати інтерактивність, використовувати інтерактивні методи навчання, які дозволять підготувати кваліфікованих, конкурентоспроможних, освічених, інтелектуально розвинених педагогів.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розкритті можливостей застосування інтерактивних методів і технологій навчання під час вивчення педагогічних дисциплін у процесі підготовки майбутніх педагогів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Комар, О. А. (2008). *Підготовка майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивних технологій: теоретико-методичні аспекти*. Умань: Софія (Komar, O. A. (2008). *Training of the future primary school teachers to use interactive technology: theoretical and methodical aspects*. Uman: Sofiia).

2. Кошечко, Н. В. (2013). *Методика викладання у вищій школі*. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя (Koshechko, N. V. (2013). *Methodology of Teaching in Higher School*. Nizhyn: NSU named after M. Gogol).
3. Пехота, О. М., Кіктенко, А. З, Любарська, О. М. (2004). *Освітні технології*. К.: А.С.К. (Piekhota, O. M., Kiktenko, A. Z., Liubarska, O. M. *Educational technologies*. K. : A.S.K.)
4. Сіроштан, О. В. (2012) Інтерактивні методи навчання в процесі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*, 1, 85–90 (Siroshtan, O. V. (2012). Interactive teaching methods in the process of training future social workers. *Social pedagogy: theory and practice*, 1, 85–90).
5. Ткачук, Л. В. (2009). Сучасні освітні технології в активізації пізнавальної діяльності студентів педагогічних університетів. *Вісник Львівського університету. Серія: Педагогічна*, 25, 3–10 (Tkachuk, L. V. (2009). Modern educational technologies in activization of cognitive activity of students of pedagogical universities. *Bulletin of Lviv University. Series: Pedagogical*, 25, 3–10).

РЕЗЮМЕ

Томашевская Мирослава. Использование интерактивных методов обучения при подготовке будущих педагогов в высшем учебном заведении.

В статье рассмотрены теоретические основы интерактивного обучения и определены условия внедрения их в образовательный процесс вуза. Данный вид обучения заключается в создании на занятии атмосферы взаимодействия педагога и студентов. Автором проведено сопоставление традиционного (пассивного и активного) обучения и интерактивного, определены различия между ними на всех компонентах процесса обучения, а также в деятельности педагога. Рассмотрены преимущества использования отдельных интерактивных методов обучения в образовательный процесс, с целью повышения теоретической и практической подготовки будущих педагогов

Ключевые слова: интерактивные методы обучения, активное обучение, компетентность, компетенция, интерактивность.

SUMMARY

Tomashevska Myroslava. The usage of interactive teaching methods in the preparation of the future teachers in the higher education institution.

The dynamic nature of modern vocational education is recognized by all modern researchers. The basic concept of the education system becomes competence, and in the system of vocational education – professional competence, which is understood first of all as the ability of a specialist to further professional self-improvement. In order to update the education system, moving it to a competent basis, you need to revise the very model of learning. The passage from the passive to the active model is necessary, and it is already practically realized, but the most productive is the interactive model of learning, since the student, due to its use, learns not only to apply the knowledge gained in the school, but also constantly look for new, update the luggage of their professional competences.

The article deals with the theoretical basis of interactive learning. This type of learning is associated with a transition to competence education; it is creating an atmosphere of interaction between teacher and students and between the students at the lesson. All students are involved in the interactive learning process; they are active and independent, and the role of the teacher changes: he is not the translator of information; he is a mediator and an equal participant of learning process. The article compared the traditional (passive and active) and interactive learning, marked differences at all levels – in the definition of objectives, forms, methods, tools and content of learning, as well as differences of the work of the teacher. Teacher provides pedagogical support of the educational process and the process of interaction between students,

their communication, fulfilling the assistant function, consultant. Among the interactive learning methods are marked oral verbal methods (heuristic conversation, hybrid forms of lectures), visual methods, practical and problem-search methods of active learning (method of analysis of production situation, "case studies", playing techniques, research method, problem-based learning, method of "brainstorming", method of projects, quizzes, competitions, contests, festivals and etc.).

Key words: *interactive teaching methods, active learning, competence, interactivity.*

УДК 378.091.8:061.2:005.591.6(477)

Анна Улановська

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0001-9472-1033

DOI 10.24139/2312-5993/2017.08/188-197

ОСНОВНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО СТУДЕНТСЬКОГО СОЮЗУ ЯК СУБ'ЄКТА МОДЕРНІЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті схарактеризовано основні чинники, визначено мету й принципи залучення студентства до модернізації вищої освіти в Україні. На підставі системно-функціонального аналізу діяльності Європейського студентського союзу та найбільших його членських організацій розроблено модель розвитку національного студентського союзу як суб'єкта модернізації вищої освіти, відповідно до якої місія і пріоритетні цілі Союзу реалізуються через компоненти організаційно-нормативного, змістово-процесуального й результативного блоків. Доведено, що залучення студентства до продукування й імплементації державної стратегії модернізації вітчизняної вищої освіти є важливою умовою успіху даного процесу.

Ключові слова: *модернізація вищої освіти, залучення студентства, Європейський студентський союз, національний студентський союз, суб'єкт модернізації вищої освіти, системно-функціональний аналіз.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах, коли включення всіх зацікавлених сторін до процесу модернізації вітчизняної системи вищої освіти усвідомлюється суспільством та професійною освітянською громадою, актуальним постало питання розробки технології залучення студентства до цього процесу як ключових партнерів суспільства та держави. Крім того, з огляду на існуючі суспільні проблеми й низький рівень впливу студентських представництв на процес вироблення й реалізації державної освітньої політики [1, 144–145], доцільним вважаємо сформулювати рекомендації для вітчизняних студентських об'єднань національного рівня на основі продуктивного досвіду Європейського студентського союзу (ЕСС) та найбільш впливових національних союзів студентів, що входять до його складу.

Аналіз актуальних досліджень. Актуальні проблеми залучення студентства до процесу управління, зокрема модернізаційними перетвореннями вищої освіти в контексті Болонського процесу (БП), висвітлено в наукових розвідках Ф. Альтбаха, С. Бергена, Е. Данн, Ф. Кері,